

آبونه

سنه ١٣٢٧

تورکيا ايچين ٤٠ غروش ٢٥ غروش
ممالك اجنبیه ايچين ١٠ فرانق ٦ فرانق

نسخه سی ٥٠ باره

دوردنجی سنه

اجتهاد

مدیر مرخص

الهامی صفا

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده دائره اجتهاد

Adresse: Idjtihad Constantinople

نومرو ٦٦ — ١٦ مایس ١٣٢٩

حریت فکریه به خادم ، پنچشنبه کونلری چیقار ، اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی مجموعه

حواج قانون نویسر

قوانین موقته

اول باول قانون اساسینک معدل اوتوز آلتنجی ماده سنی
اوقویه لم :

« مجلس عمومی منعقد اولدیغی زمانلرده دولتی بر
مخاطره دن و یا خود امنیت عمومی بی خلدن وقایه ایچون بر
ضرورت مبرمه ظهور ایتدیکی و بو باده وضعنه لزوم
کورینه جک قانونک مذا کردسی ایچون مجلسک جلب وجهنه
وقت مساعد اولدیغی حالده قانون اساسی احکامنه مغایر
اولماق اوزره هیئت وکلا طرفندن ویریلان قرارلر هیئت
مبعوثانک اجتماعیه ویریله جک قراره قدر باراده سنیه
موقتاً قانون حکم و قوت سنده اولوب ایلك اجتماعده هیئت
مبعوثانه تودیع ایدلک لازمدر . »

دیمک اولیورکه بر قانون موقت یاییله بیلیمک ایچون بر
قاج شرط اساسی و قانونی واردر . ازان جمله :

اولا — دولت بر مخاطره ده اولمی ؛ بوده داخل
اختلال ، خارجاً حرب ایله تفسیر اولونه بیلیر .

ثانیاً — امنیت عمومی خله معروض اولمی ؛ قیام
وعصیان ، آسایش سزلیکک تمادیس کی .

ثالثاً — بونلره برابر بر « ضرورت مبرمه » اولمی ؛
یعنی ارباب حل و عقد جداً قانع اولمی که اوقانون موقت
اولمه دن بوقته و فساد اورته دن قالمیه جق .
رابعاً — قانون وضعی ایچون مجلسی دعوت ایتکه
امکان مساعد اولماملی .

قانونی بر نقطه نظر دن باقه جق اولور ایسه ک — قوانین
موقته مالیه مسئلتا اولمق اوزره — تدوین ایدیلن قوانین
موقته جدیده قانون اساسینک بو ماده سنه تماماً مغایردر .
دولتک مخاطره ده اولدیغی و یا امنیت عمومی نه خله معروض
بولدیغی کیم تقدیر ایده جک ؛ قانون اساسی بو جهتی
مسکوت کچور . فقط واضع قانونک مقصدی عیاندر ،
شبهه سز ، تهلیکی تقدیر ایده جک هیئت وکلادر . فقط
بوماده مطلقدر . هیئت ارکانی « مانی دولایه رسه کوسیون »
خسته لغنه طوتیلوبده هر شیئده تهلیکه کورورلرسه ... ؟
ظن عاجزانه بجه بو ٣٦ نجی ماده ده عجله به کلن قانون
اساسی ماده لرندندر .

بوکون ، هیئت ، مثلاً اوزان و اکیالک تبدیلی کی اصلا
بر ماهیت استعجال کارانه سی اولمیان برایش ایچون بر قانون
یایسه عجا هانکی مدعی عمومی بوکا قارشی رفع آواز
شکایت ایده جک ؟

زده هنوز مسئولیت وکلا قانونی یاییلما مشدر . بناء
علیه نظار ، بر جوق خصوصده ، هم وظیفه لر یی بیلیمورلر ،

هم‌ده ، بعضاً بووظیفه‌ی تجاوز ایدیورلر . آنک ایچون حوائج قانونیه من صرہ‌سندہ ، کمال اہمیتلہ ، مسئولیت وکلا قانونی‌ده ذکر ایدہ‌بیلیرز . بر مسئولیت قانونی لایحہ‌سی حسین حلمی پاشا حضر تارینک ایلمک صدارت‌لرندہ تنظیم ایدلمشدی . اوزمان سرزدہ ظهور اولان وقعہ مؤسفہ بو قانونی اونوتدیردی . بیلیم کہ نہدن حسین حلمی پاشا حضر تارلی ایکنجی دفعہ صدارت‌لرندہ بوقانون لایحہ‌سنی احیا ایتدیلر . ہر حالہ ، اول باول ، مسئولیتی تعیین وتقریر ووظائفی تفریقی ایچون محمود شوکت پاشا حضر تارلی قایمہ‌سنک بولایحہ‌ی تدقیق ایتلری لازمدر . قوانین موقتہ آرسندہ وارسون بردہ بویلہ مهم قانون چیقسون .

صدہ کلہم :

کدک‌لرک الغاسنہ دائر اولان قانون ایلہ توسیع انتقال خرجنک دفعہ آلمیوب آلمش‌سنہ‌ده جستہ جستہ آلنہ‌جغنہ دائر قانون عجبا ۳۶نجی مادہ‌نک درپیش ایتدیکنجی قوانین مستعجلہ‌دنمیدر ؟ ظن ایدرم کہ قرون وسطادن بری مستقر اولان کدک‌لر دہا برسہ یرلی‌رلرندہ قالسہ‌لرایدی ویاخود توسیع انتقالی آرزوایدنلر برسہ دہا بکلسہ‌لر ویاخرجی دفعہ ویرسہ‌لردی بوندن بر محاربہ عظیمہ ویا براختلال چیقمآزدی ..

یاخود بیوک بر مجلد تشکیل ایدہ‌بیلہ‌جک درجہ‌ده چوق اولان وتطبیق اولونہ‌میان قوانین بلدیہ مجلسک انعقادینہ قدر قارتون ایچندہ بکلسہ ایدی بوندن دولت وملت ایچون برتہلمک عظملا ظهور ایتزدی ..

برده قوانین موقتہ طرفداری اولانلرک سوزلرینی دیکایہلم :

کورڈک کہ مجلس مبعوثان ہیچ برشی یامیور . ہیچ برشی چیقارہ‌میور . غوغا ، کورواتی ، مشاتمہ ، حتی مضاربہ دورہ تشریعیہ‌ی اشغال ایدیور . ذاتاً وکلای ملت بوشیلردن برشی آکلایہ‌میور . مناقشہ‌لر اصلا نہایت بولیور . او حالہ ایچون قوانین موقتہ اصولنہ مراجعت اولونمسون ؟

برده عجبا قانون یامہ‌مہ‌ده تہلمک وضرر یوقی ؟ بلکہ بلدیہ‌لرہ دائر اولان قانون موقت یایلمسہ ایدی اہالی بلدہ قیام وعصیان ایدردی

افاقم وکلادن برنک آغزندن ایشتم : بزاجتہاد - مزجہ حرکت ایدرز ، معتضلر بوآدملر قانونسزحرکت ایتدیکز دیرلر ؛ ایشمزی قانونہ ، کتابہ اویدیرمق ایچون موقت قانون یابارز ، اودہ اولماز دیہ اعتراض ایدرلر .. تہلمک ویا لزومی تقدیر ایدہ‌جک وکلادر . مادام کہ ہیئت وکلا مسئولیتی اوزرسنہ آلہرق برقانون موقت چیقاریور ، دیمک اولیور کہ یایلان معاملہ طوغریدر .

ایکی نوع مطالعہ آرسندہ بزحقیقتی آرایہلم : مقالہ‌مزک بدایتندہ سرد ایتدیکمز مطالعات قانونیہ ہیچ برصورتدہ اعتراض ایدیلہ‌من . قانوندہ عبارہ وروح ومعنی معتبردر . قواعد کلیہ بومرکزددہر . بناء علیہ ، بواعبار ایلہ ، قوانین موقتہ قانون اساسیہ معایردر . فقط قانون اساسینک‌ده طوغری اولسی لازم کزیا . قانون اساسینک فوقندہ‌ده منفعت ملیہ ، مصلحت عامہ قضیہ‌سی واردر . فی الواقع مجلسدہ پک زیادہ مالایینی ایلہ اوغراشیلیر . مبعوثلرک برچوغی ایشدن برشی آکلایمور . تجربہ ثابت اولدی کہ بواصول تشریعیہ ایلہ ایش کورمک محالدر .

(استطراداً شوراسنی سوبلیہلم کہ ۳۶نجی مادہ‌ی قبول ایتدیرن فرقه اتحاد وترقی فرقه‌سیدر . بالآخرہ بومادہ‌ی معایر اولہرق قوانین موقتہ چیقاران ومادہ‌ی پک طارکورن ینہ عینی فرقه حکومتیدر ، اوحالہ اتحاد وترقی پروغرامی نظریہ وقاعدہ اعتباریلہ بردرجہ‌یہ قدر تعدیل و اصلاحہ محتاجدر . جمعیت بوتجربہ‌دن بالاستفادہ خط حرکتی دوزلملی ، قانون اساسیویہ دہا تجربہ کار برکوزلہ باقی در .)

بناء علیہ - استحسنائاً - بزقوانین موقتہ نشر واعلاننی جائز کورویورز . فقط بوجوازمن مختلف قیود وشروطہ تابعدر .

حقیقی . بونلری فن حقوق نقطه نظرندن تنقید و مؤاخذه وظیفه من ایدی . فقط قابلی ؟ او قدر چاراشیق مسائل قارشیسندنه بوانه جغز که نقطه نظر منری کوسترمک و دوشوک ماده لی ار ائه ایتمک ایچون برطون یازی یازمق لازم کله جک . مادام که بوچیغیر آچیلدی ، حکومتدن خالصانه رجا ایدرز : اولامهما ممکن لسان حقوقیه دهاموافق و قواعد حقوقیه واجتماعیه دهامطابق بر قلم ایله قانون یاپیلسون و یازلسون و قانونلری اربابی قلمه آلسون . امور طیهیه عائد نظاماتی شورای عسکری ، عدلیه و یابلدیه دأر اولان قوانینی طب فاکولته سی تسوید ایتسون . ثانیاً فرصت حاضر ددن استفاده ایدرک هیچ اولماز سه میدانه تام و مکمل بر « لهژی سلاسیون » کتیر اسون . چونکه بر دولتده بر قانونک بولونمی و دیکرینک فقدانی ایشلری مختل ایدر . بر آرز فکر انتظام ایله ظن ایدر که حکومت بوارائه ایتدیکم غایهیه واصل اوله بیلیر .

یکی کوی ۹ مایس ۱۳۲۹

مجله بوری

هامش — ۶۵ نومرولی « اجتهاد » ده مصطفی عاصم افندی حضرتلرینک مجله مسئله سنه دأر اولان واقفانه مقاله لرینی کمال ممنونیت ایله او قودم . مجله یه دأر اولان مطالعات و مؤاخذاتمک بر مجله معلمی و خصوصیه علمادن بر ذات طرفندن قبولی بنجه مدار افتخاردر . افندی حضرتلری بندن ده ایلری یه کیدوب مجله احتیاج جزی تطمین ایده جک احکامی محتوی دکدر بیوری سورلر . و مقاله ده اجتهاد و اقتباس احکام خصوصنده هیچ بر قید و شرط ایله باغلی اولماملی ، بزه لازم اولان احکامی زده بولور سهق اورادن آلمالی دیورلر که رأی لرینه تماماً و قطعاً اشتراک ایدرز . بز صاریق سزلر بویه دوشونور ، بویه اجتهاد ایدیور ، اسلامیتی و دولت و ملت بویه قورتارمق ایستور دق . علماده ، بوعصرده ، علمای قدیمه اسلامیهیه یاقیشه جق درجه ده حریت فکریه ایله دوشونورلر و مطالبه لر مزه اشتراک ایدر لر سه — امین اولیکز — علم

قوانین موقته یی جائز کور مکده یز ؛ چونکه ، هر فصله بوچیغیر آچلمشدر . قواعد کلیه فقهیه دن اولدینی اوزره بدایه جائز اولمان شی نهایت جائز اوله بیلیر .

فقط هیچ اولماز سه بوقوانین موقته جدا نافع قوانین اولمیدر . صد هزار تأسف ! غیر نافع قوانین موقته ده کوریورز . کذلک بونلرک ایچنده دوشونلماش ، هنوز خام ، تشکیلاته تعلق ایدوبده ایجه تامل اولونلماش ، آتوق صابوق نظامات ده وار . مثال : شهر امانتک چیقاردیغی قانونلر !

بونلر ودها بوکیلری پک علی العجله قوطارلشدر . بعض فقرات نظامیه ایله دولتک اصول و قاعده سی ، عننه سی تبدیل ایدیور حالبوکه — مصرأ ادعا ایدرم — بونلر جدی و علمی بر تدقیقه بیه تابع اولمده دن اعلان ایدلمشدر . بر قانون غزته ستونی کی علی العجله یازماز عجلانه نشر اولونمش بر قانون معاملاتی مختل ایدر نته کیم بعض قوانین اطراد اموره خلل ایراث ایتشدر .

کذلک قلم اعتبار یله ده موقت قانونلر پک دوشوکدر . قوانین موقته نک بر چوغی شورای دولتدن بیهلر کچمامشدر ؛ واقعا شورای دولتک برایش چیقارده میه جعی ده اعتراضاً در میان اولنیور سه ده ، بزه ، جواباً دیرز که مادام که هیئت حاضره دولت بر انقلاب اداری یایمق خواهشی کوستریور ، نیچون که نه شورای دولتی هیچ اولماز سه کوزل ، تدقیقی لایحه قلمه آله جق بر حاله افراغ ایتبور ؟

قانون ، أقسیره س سرعتیه ، قلم او طه لر نده ویا درت بش کشیلک قومیسینور نده تنظیم و ترتیب ایدلز ؛ آنک « فابریقه » سی الحق شورای دولتدر . مادام که هیئت وکلا اوزر لرینسه عظیم بر مسئولیت آلوب قوانین مستعجله چیقاریورلر ؛ هیچ اولماز سه انلری هیأت استشاریه ده یایدیر سونلر ویا اوراده تدقیق ایتدیر سونلر . بو صورته مملکت و تاریخه قارشى آلدقلى مسئولیتلر بلکه بر درجه یه قدر تخفیف ایدر . بر قاچ آیدن بری بر کوفه موقت قانون

افکارده ، اجتماعیات و سیاسیاتده یابه بیلجه کمز انقلاب حقیقی بی برسات اول و بلامانع جز حصوله چیقارده بیلیرز .
 علما یکی فکر لیلر معارض اولمالی و یکی فکر لیلرده اساسات اسلامییه اینی بیلهرک صاریق لیری بر رقیب موقعنده دکل ،
 مظاهر و معاون وضعیتده کورملیدرلر . انقسام و تفرقه اسلامیتی تباد ایدیور . بناء علیه هر نوع اهل اسلام بر آتی رفاهیتک حمولی ایچون دست بدست وفاق اولهرق چالشمیلیر . فکر و عقیدهجه بوکون اک قوتلی مسلمان ،
 اوچوز ملیون خلقی غربیلیر قدر قوتلی ، زنکی و معلوماتلی یابه بیلیمک ایچون اجتهادات جدیدده بولوناندر . بالعکس اسلامیتهک الزیاده بدخواه لری اهل صلیب دکل ، عنعنات مضره نك محافظه سنده اصرار ایدن قیصه فکر لیلردر .
 بنجه اک بیوک دینسز لر خرافات پرست سوخته لر ایچنده آرانیلیر . له الحمد علمای حقیقه امداده یتیشیور و حقیقه دینسز اولان سوخته لر کوندن کونه آزالیور . بواعتبار ایله مصطفی عاصم افندی حضرت تارینک مقاله لری شایان توقیر و کنیدی ده ، بوحرکته بادی اولدیغمدن طولای مستحق تبریک بولورم .

ج . ن

• ارمنی ادبیاتی نمونه لری • حقنده

(آمریکا) نکدرین ویوکسک شاعری (نهمه رسین):
 « بنی آکلایان بنم اولور » دییور . علاوه ایدیله بیلیر :
 « بنی سون بنی آکلار ، سومک ایچین آکلاماق لازمدر . »

بزه « ارمنی ادبیاتی نمونه لری » نی ویرمش اولان س . سره نس افندی ظن ایدهرم که بو پرهنسیپ لری ایجه آکلامشدر و بو پرهنسیپ لردن عملی نتیجه لر چیقارماق ایسته مشدر .

(ارمنی ادبیاتی نمونه لری) ارمنی وطنداش لرمزک روحنی بزه داها زیاده آکلاتاجاق و داها زیاده سودیره جکدر .

ارمنی وطنداش لرمزک روحنی دیدم ، نهوت ، ادیلر ، شاعرلر بیر ملتک روحیدرلر ، بیر ملتدن بونلر چیقاریلدیقدن سوگره ملتدن نه قالیر ؟ . انساندن حس و تبلیغ اقتدار لری نزع ایدیلیرسه انسانده بهیمه دن باشقا نه قالیر ؟ طبیعتدن کونش طی ایدیلرسه کائناتدن نه قاله بیلیمک متصوردر ؟

* *

روپنه زارتاریان افندی (یدی مغنی) عنوانی منظومه سنده بوتلاره خایی دو قونمشدر . قیرمزی برکل طاقینمش اولان بشنجی مغنی کیتاری اوزره ننده :
 « تالرمک بیک دلی . بیک دیک بیک قلبی وهر بیر قلبک بیر دریای واری . »

« ای کونش ! معزز کونش ! کلکه و دیکنکه قربان اولایم ! آسمانکه و دومانکه قربان اولایم ! ویل ، اوطاغه که تیپیی یوق ! ویل اوقبله که اشکنجه دن محروم . تیپیسز طاغ ، یشیلله نه من . اشکنجه سز قلب پیکارسز قیادر . »
 نغمه سنی ترنم ایدیور .

کلیم همدانی نک :

دلبنسته سازیم واسیری نایم
 که موج شرایم و کمی تارربایم [*]

یتنی دریندن درینه ایکله یین زارتاریان افندی نک روح ربابیله (همدانی) نک روح ربابنده بیرقرابت کشف ایتک هیچ کوچ دکادر .

Oscar Wilde ځ Der wohlthat یعنی « اهل حسنات » عنوانیله آلمانجه به ترجمه ایدیش اولان کوچوک بیرشعر منشوری زارتاریان افندی نک « یدی مغنی » سنه بلکه سرمایه الهام اولمشدر . فقط ، هر مقامه نک اساسی عنصر آهنکی هپ شرقت هیجان و جانندن یوکسلمشدر .
 (چوبان کوپکی) ینه زارتاریان افندی نکدر . نه نیج کوپک ! بو کوپک « سکدر علی » یه بکزه من . بو کوپک (بایرون) ځ (قیامت) نده کی کوپکک نجل نیچیندن اولسه کرکدر ! [**]

[*] معناسی سازه کوکلز باغلیدر . صاف و خاص شرابک اسیری یز ، کاه شراب دالغه سی یز ، کاه ربابک تلی یز .
 [**] (اجتهاد) نومرو ۲۷ قیامت - لورد بایرون .